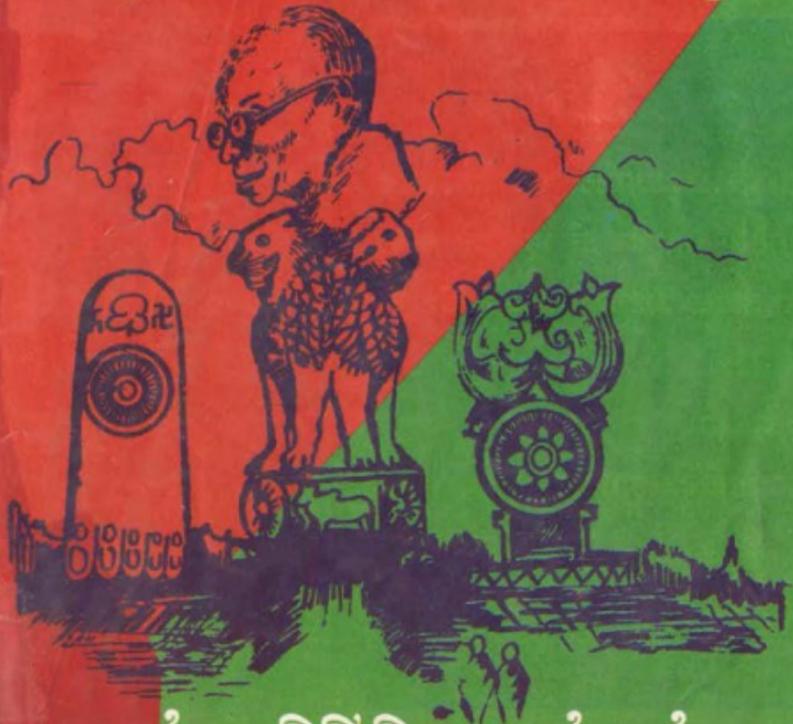

សុខ-សុគតា
សាស្ត្រាចារ្យបរិញ្ញា

បហាត្តៈគន្ធិ

ដើម្បីស្រាវជ្រាវនិងបង្កើនដោយ

ទស្សនៈវិជ្ជាអហិទ្យា

សម្រាប់បុគ្គលិកសិក្សាគ្រប់ថ្នាក់

4
២

អារម្ភកិច្ចា

អស់លោកអ្នកអាចជាទីគោរព !

នេះជាស្នាដៃថ្មីមួយទៀតរបស់ប្រតិភូ « មហានិរ្ទេនិក » និង
ទស្សនវិជ្ជាក្នុងពេលកាល ។ ទាំងអស់នេះដែលបានរៀបចំឡើង
ហើយ ។

ខ្ញុំបានសេចក្តីពរល្អ នៅក្នុងអារម្ភកិច្ចា ពោល ដោយ
ឃើញអស់លោកអ្នក កត្តា សិល្បករសិល្ប និងរៀន បញ្ជាក់
នាំគ្នាចាប់អារម្ភកិច្ចានៅលើអកុសលក្រុងថ្មី « ទស្សនវិជ្ជា » ។ ខ្ញុំ
ដល់នៅជួបប្រជុំប្រជុំប្រជុំនេះ ដោយមានស្នាដៃប្រតិភូ
ជោគជ័យយ៉ាងពិសេសពីការស្នាដៃទុករបស់ខ្ញុំអ្នកនិពន្ធ ។

ឥឡូវនេះ ស្នាដៃដែលខ្ញុំបានប្រសិទ្ធិវត្ថុនាមថា « មហានិរ្ទេនិក
ដោះស្រាយវិបត្តិដោយទស្សនវិជ្ជាអហិង្សា » បានចេញជាមួយ
បង្ហាញអាត្មាជាថ្មីម្តងទៀតហើយ ។

រឿងរ៉ាវស្តីពីជីវប្រវត្តិរបស់ « មហានិរ្ទេនិក » លោកអ្នកនិពន្ធ
« ភីយ៉ា ម៉ិក » បានបកប្រែរៀបរៀងម្តងមកហើយ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៥២ ។

វណ្ណកម្មលោកបាននិយាយរៀបរាប់ពី «**វិច្ឆ័យវិញ្ញាណ**» និងសកម្មភាព
ខ្លះៗរបស់បរមាត្មៈគន្ធី» ប៉ុណ្ណោះ ឯចំណែក«**ទស្សនវិជ្ជារបស់លោក**»
ប៉ុណ្ណោះ ឯចំណែក «**ទស្សនវិជ្ជារបស់លោក**» នៅពុំទាន់មានអស់
លោកអ្នកនិពន្ធលោកចាប់សរសេរនៅឡើយ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ
ខ្ញុំក៏បានសម្រេចចិត្តថា និងខំស្រាវជ្រាវបកប្រែចុងក្រុងនូវ «**ទស្សន
វិជ្ជារវិញ្ញាណរបស់មហាត្មៈគន្ធី**» (LA PHILOSOPHIE DE LA
NON VIOLENCE DE GANDHI) នេះអោយមានជំរូរូបរាង
ឡើង ។

សូមអោយវណ្ណកម្មប្តីនេះ បានទៅជាអ្នកបដិដ៏ល្អមួយ របស់
អស់លោកអ្នកអានកុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ១២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៦
សុខ សុត្តាល
សាស្ត្រាចារ្យបរិញ្ញា

អ្នកសិក្សាដែលបានសងសេច ទស្សនវិជ្ជាចប់សម្រេចរួច

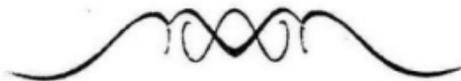
BIBLIOGRAPHIE

- RENE de BERVAL «LA VIE de MAHATHIMA GANDHI»
- ROMAIN-ROLAND «GANDHI, ANDREWS et TAGORE»
- GEORGES DUHAMEL «LA MORT de GANDHI»
- F. de MIOMANDRE «LA LEÇON de GANDHI»
- P.MASSON OURSEL «GANDHI un SAINT OU UN SAGE»
- J.FILLIOZAT « LA LEÇON de GANDHI »
- J.ROUSSELET « NOUS AVONS TUE GAN DHI »
- LOUIS-GUILLEAUME «ADIEU au MAHATHMAGANDHI»
- PIERRE-BOUJUT « Ce qui reste après Sa MORT » BAY-
BUK « MAHA THMA-GANDHI le Grand Héros indien »
- RABINDRANATHI-TAGORE « GANDHI-MAHARAJ »
- Pandit JAWAHARLAL-NEHRU « Le Soleil s'est éteint »
- SURIN-ROY « LA VOIE de GANDHI et son AVENIR »
- DOAN-QUAN-TAN « GANDHI consolation et désespoir du
monde »

- TRAN-VAN HOAN « GANDHI n'est pas mort »
- TRAN-VAN HOAN « GANDHI n' est pas mort »
- G. VIAL MAZET « GANDHI un indien »
- DA J. MARTINE « AHIMSA »
- ROBERT de CROIX « SYMBOLISME de GANDHI »

ព្រះយេស៊ូវដោយសេវាវិបល្លាស

ផ្ទះលេខ ១៩២ អី ផ្សារអូរឫស្សីចាស់ (ផ្លូវសុភមុក)
 មានទទួលរាយអត្ថបទ សៀវភៅសិក្សាគ្រប់ប្រភេទ

មហាត្វៈគន្ធិ នស្សនចិន្ទុ អហិទ្ធា

មហាត្វៈគន្ធិជាកូនពៅរបស់លោកក្រមន្តគន្ធិ និងនាងបុត្រលីម៉ែ នាងត្រកូលបានឃើញ គឺត្រកូលអ្នកជំនួញ ។ លោកកើតនៅក្រុងកាទី ឃីរ៉ាវីរ រដ្ឋប៊ូរីងដែរ មានឈ្មោះសម្បទ្រថ្ងៃទី ២ តុលា គ. ស ១៨៦៩ ។

ដោយមាតាបិតាឥណ្ឌាសម័យនេះ តែងនិយមដណឹងកូនទុក តាំងតែពីកុមារនេះ លុះអាយុបាន ៣ឆ្នាំ មាតាបិតាមហាត្វៈក៏បានផ្ញើ ផ្គុំលោកនិងកុមារីម្នាក់អាយុ ១០ឆ្នាំ ឈ្មោះនាង កាស៊ុរីបេតនី ។ តើ មហាត្វៈគន្ធិមានកូនប៉ុន្មាននាក់ ? នេះជារឿងអាទិកំបាំងសម្រាប់ជីវិត របស់លោក, ព្រោះថាគ្រៅពីបុត្រនីតារបស់លោកបង្កើត, មហាត្វៈបាន សុំកូននៃវណ្ណៈទាំងបួនយកមកចិញ្ចឹមទុកជាកូនលោក ប្រៀបបាននឹង សម្បទ្រដែរយេងចរិទ្ធីលទីកនៃទន្លេទាំង ៤ ដែលមានពណ៌ និងរសជាតិ ផ្សេងគ្នា, អោយក្លាយទៅជាមានពណ៌និងរសជាតិតែមួយ ។

មហាត្វៈឃើញប្រជាជនឥណ្ឌាកំពុងជាប់ទ្រុឌ នៃទុក្ខនិងការ ជិះជាន់តាមរយៈវណ្ណៈទាំងបួននោះផង ហើយវណ្ណៈទាំង ៤ នោះ សិប្បត

ជ្រៅទៅក្នុងចិត្តតំនិតនៃប្រជានិករផង ប្រៀបដូចជាជ្រលងនៃទន្លេបួនសិរីផ្ទៃដីឥណ្ឌា លោកក៏បានព្យាយាមផ្សាយដំបូន្មានក៏ប្រកបដោយហេតុផល ដើម្បីដោះជំនឿវាស្ត្រពីលទ្ធិខ្វះហេតុផល ។ ហេតុដូច្នោះហើយបានជាគ្រូគន្ធិ សិក្ខនស្រីនៃវណ្ណៈចណ្ឌាល របស់មហាត្ថៈមកធ្វើជាកូនរបស់លោក បានធ្វើអោយប្រជាជនឥណ្ឌាភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំង ។

សព្វថ្ងៃនេះរូបភាពរបស់លោកគន្ធិ ត្រូវគេយកទៅគោរពបូជាទុកដូចជាអវតានៃព្រះវិស្ណុ ។ ឆាយារបស់លោកដែលគេព្យួរនៅនិងជញ្ជាំងភារិយាល័យ ឬគេហដ្ឋានពុំមែនគ្រាន់តែជាគ្រឿងលំអរ ឬជាបូជនិយវត្ថុប៉ុណ្ណោះទេ តែជានិមិត្តរូបនៃសីលធម៌ខាងនយោបាយនិងទស្សនវិជ្ជា វិហិតសារិតក្កៈ (Renoncement de toute violence) ទៀតផង ។

សីលធម៌, មនុស្សធម៌របស់មហាបុរសគន្ធិបានផ្តល់ចំណិតក្នុងសាកលលោក លើកអោយខ្ពស់ពីគុណធម៌ទាំងឡាយ ទាំងពួងអាស្រ័យត្រង់នៃសច្ចៈភាព ដែលលោកគន្ធិតែងប្រសិទ្ធិនាមថា « សត្យគ្រិហៈ » ឬដែនដីនៃពាក្យសត្វ » ។ បើយើងក្រឡេកមើលមករូបលក្ខណៈរបស់គន្ធិនោះ យើងនិងឃើញថា លោកពុំមែនជាបុគ្គលគួរអោយប្លែកឡើយ ។ ព្រោះលោករូមាំងរលុងបានពោលថា មហាត្ថៈ

មានភ្នែកស្រទុំបញ្ជាក់នូវសេចក្តីសណ្តោសឥតប្រៀបវែន ។ លោកជា
មនុស្សមានទ្រង់ទ្រាយចូលចិត្តប, មុខឆ្អឹង, ស្លឹកត្រចៀកកន្លែកចេញពី
សងខាងក្បាល ។ លោកចូលចិត្តពាក់មួកមួយធ្វើពីសំពត់ ហើយគ្រប
ដណ្តប់សព្វកាយដោយសំពត់សងខាងគ្រាត ។ ដើរទៅណាមក
ណាដោយជើងទទេ ។

លោកមិនសូវតិចញឹកញាប់កាយលោកទេ ជាវិញយស្រឡាចិត្តទុក
ខ្លួនទេ ស្លៀកតែសំពត់អង្គុយពែនភ្នែកធ្វើសម្លាត់នៅលើកម្រាល
ចំបើងមួយ ។

ជាបុគ្គលមានសម្បុរប្រដេះ, មានតម្លាងខ្សោយ, ជាមនុស្ស
សាមញ្ញ, ស្អាត ស្អីបច្ចាមិគ្របសំលោកក៏លោកមិនប្រកាន់ តែផ្ទុយ
ទេវិញលោកតែងគោរពគួរសម ហើយមានចិត្តស្មោះស្ម័គ្រជាទីគួរ ។
មហោត្មៈជាបុគ្គលមានចិត្តច្នៃ, ហើយចូលចិត្តតែទឹកខ្លែងស្លាប់ស្លាត់ ។
លោកតែងទាញចិត្តរបស់លោកពីក្នុងខ្លួនមកក្រៅ ហើយធ្វើការត្រិះ
រិះ ។

លោកមិនដែលធ្វើបូកពារអោយអ្នកផងកោតខ្មាតទេ។ លោក
មិនសូវចេះប្រែប្រួលពីរបាបថដូចជនទាំងឡាយឡើយ ហើយមានទឹក
មុខញញឹមជាទីគួរ ។

ភ្នំបើកលោកបានចូលរៀន នៅមហោទិទ្យាល័យជាច្រើនក្នុង
 ឆ្នាំ ១៩ ឆ្នាំ ក៏លោកពុំដែលអ្នកអាង ពីចំណេះវិជ្ជាដោយអ្នកផង
 គោរពខ្លាចលោកឡើយ ។ អាទិទេពនៃជនសាសនាដែលត្រូវសារលោក
 បានគោរព ជាច្រើនគឺណាមកហើយនោះ បានអោយឆ្មៃទៅលើ
 ព្រហ្មវិហារធម៌ ពុំមែនយកប្រាជ្ញាជាមូលដ្ឋានទេ ។ ចិត្តរបស់លោក
 ត្រជាក់ណាស់ ហេតុដូច្នោះហើយបានជាមហាត្វៈសង់អាស្រមរបស់
 លោកនៅមាត់ស្ទឹង ជាទីដែលធម្មជាតិតែងផ្តល់នូវធាតុអាកាស
 ត្រជាក់គ្រប់ពេលវេលា ។ អាស្រមនោះសង់ដោយដីភក់លាយចំបើង
 ដ៏មូលប្រក់ភ្លៀង ។

ផ្នែកកំណាយចំបើងមានបែបជាថ្មពីរ៉ាមីត្រ ប្រទេសអេហ្ស៊ីប
 (EGYPT) ។ អាស្រមបទរបស់មហាត្វៈជារមណី គោរពរដែល
 ប្រតិស្ឋឡើងនៅមាត់ស្ទឹង សព្វារមទិជាតំបន់ដែលទឹកអម្រិតនៃពីរអ
 រណី ហូរទម្លាក់ខ្លួនមកគ្រប់រដូវទាំងបួន ។

ព្រឹក្សាលតាវល្លីដែលមនុស្សលោកពុំដែលស្គាល់បាន ទៅដុះ
 លំអពែរតាមដៃស្ទឹង ព្រមទាំងគ្របដណ្តប់អាស្រមបទនេះអោយរិតតែ
 មានសភាពត្រជាក់ត្រជុំថែមទៀតផង ។

លោករូមាំងរុល្លង់បាននិយាយថា លំនៅរបស់លោកមហាត្វៈ
 ជាទេវថ្ងានៃអវតារព្រះភគវ័ត សាងឡើងដើម្បីបំពេញតាបះយោគ

(YOGA) ។ ជាការពិតណាស់ព្រោះថាម្រិតនិងបក្សាបក្សីទាំងឡាយ
រត់ពាក់ព័ន្ធនាំគ្នាចុះមកផឹកទឹក ឬស៊ីស្មៅ ដោយសន្តិភាព ។

គេពុំដែលឃើញមានព្រានប្រមាញ់ឯណាម្នាក់ ចូលមកយាយី
ដល់ប្រជាជននៃទេវតានេះ សូម្បីតែគ្រឿងឧបករណ៍របស់ខ្លួន ក៏គេ
ពុំហ៊ានយកចូលទៅក្នុងបរិវេណនៃអាទិទេពនេះផង ។ ថាទឹកទន្លេតង្កា
ចុះត្រជាក់ ទឹកចិត្តមហាត្មៈត្រជាក់ជាងវារីនេះទៅទៀត ។ ឯសត្វ
សាហាវមាន ខ្លា, ដំរី, ជ្រូកព្រៃ ។ សឹងគេចេះចុះទៅរស់នៅតាមទី
វាល អាហ្លេទ័រទាំងអស់ទុកឱកាសអោយអាពី អែអូដ, ឈ្មុះ,
ប្រើស, របាំង, ក្តាន់ បណ្តើរកូនយ៉ាងសប្បាយ ។ ក្រៅពីនេះបក្សា
បក្សី សកុណីជាច្រើនបានមកកាច់សំបុក ទុកកូនតាមចន្លោះវល្លិ៍ដែល
ដុះរយោនរយានធ្លាក់ចុះមកពីមែកឈើ ។

យើងឃើញថាមហាត្មៈស្រឡាញ់ និងចូលចិត្តរស់នៅក្នុងធម្ម
ជាតិស្ងប់ស្ងាត់ដូចទស្សនវិទ្យាស្ស (J. Rousseau) ដែរ ។ តែផ្ទុយ
ទៅវិញលោកពុំបានស្តាប់សង្គមមនុស្សរហូតដល់ទៅបោះបង់ចោល ឬ
ដាក់កំហុសទៅលើសង្គមនោះខ្លាំងពេកទេ ។ លោកគន្លឹស្រឡាញ់ពាក្យ
សច្ចៈ ជាងជីវិត ហើយលោកមិនដែលពោលពាក្យកុហកទេ ។

លោក វ៉ាយ ប៊ុក បានពោលថា ÷

«មហាត្ថៈគន្ធិ ភ្នាក់ពីនិទ្រ្តាវេលាយោង ៤កន្លះ រួចលោកថ្វាយ
បង្គំព្រះ សូត្រធម៌ហើយទើបលោកដើរ ។ ឥរិយាបទដើរនេះជាកិច្ចវត្ត
មួយដែលលោកតែងនិយមប្រើ : ទាំងកិច្ចសូត្រធម៌ គឺត្រូវសូត្រពីពេល
វេលាបុណ្ណសម័យ គឺមុនថ្ងៃរះម្តង និងសាយណ្តសម័យគឺថ្ងៃលិច
ម្តង ។ »

មហាត្ថៈមានជំនឿទៅលើត្បូនខ្នាត នព្វគ្រោះពោលគឺ នៅថ្ងៃ
ចំនួនលោកនៅស្ងៀមឥតពេលស្តីអ្វីឡើយ សូម្បីមានហេតុការណ៍ធំ
ចំពោះមាតុប្រទេស ឬចំពោះខ្លួន ក៏លោកមិនស្តីនិយាយសោះឡើយ ។

លោកចង់សម្រាន្តលក់វេលាណាក៏លក់ភ្លាម ចង់ភ្នាក់ពេល
ណាក៏ភ្នាក់ភ្លាម ទោះបីមានសម្លេងតិកកងរំពងយ៉ាងណាក៏ដោយ ។

ទូរនៃវិញ្ញាណទាំងប្រាំរបស់លោកបានរម្ងាប់រួចហើយ គ្មានអ្វី
អាចមកបណ្តាលអោយត្រៀមវិញ្ញាណនោះរស់ឡើងវិញ ក្នុងផ្លូវអវិជ្ជា
បានឡើយ ។

លោកចូលចិត្តត្រាំទឹកក្តៅរវាង ៤០នាទី ហើយបរិភោគតែ
អាហារណាដែលស្រួលដល់ការរំលាយអាហារ ។

លោកតែងប្រមូលសមនុស្សដែលល្មោភស៊ី ហេតុដូច្នោះបាន
ជាលោកតែងចិត្តប្តេជ្ញាថា, ក្រោយពេលព្រះអាទិត្យអស្តង្គត លោក

មិនបរិភោគអាហារអ្វីឡើយ ។ លោកមិនព្រមប្រើកាំបិតសមទេ លោក
បរិភោគអាហារតាមទម្លាប់ឥណ្ឌា គឺបរិភោគដោយមេដៃ និងម្រាម
បន្ទាប់ តែមិនប្រើដៃឆ្វេងពាល់អាហារទេ ។

លោក វ៉ាយ ប៊ុក ពោលថា : មហាត្មៈគន្ធីជាបុគ្គលប្រឆាំង
នឹងលទ្ធិគ្រឿងចក្រនិយម (Antimaclinisme) ។ លោកចូលចិត្តធ្វើ
ដំណើរដោយជើង ព្រោះលោកយល់ថា ÷

« សេចក្តីល្អធ្វើដំណើរយឺត, ដូចអណ្តើកវ៉ារ » សេចក្តីល្អមិន
ត្រូវការប្រញាប់ប្រញាល់ពេកទេ គេដឹងថាបើនឹងពន្យល់មនុស្សអោយ
ធ្វើល្អត្រូវប្រើពេលយូរឯចំណែក, សេចក្តីអាក្រក់វិញមានស្ថាបហើរ
បាន» ដើម្បីសង់ផ្ទះគេត្រូវប្រើពេលវេលាយូរ តែគេរុះរើផ្ទះដោយរយៈ
ពេលយ៉ាងឆាប់ រដ្ឋការអង់គ្លេសពុំមានមនោសញ្ចេតនា ទោរទន់
អាណិតអាសូរចំពោះបាតុករទាំងឡាយនោះទេ តែវាខឹងខឹងបាតុករ
នាំគ្នាឈប់ធ្វើការប៉ុណ្ណោះឯង ។ ហិង្សាកិច្ចរបស់អង់គ្លេសពុំសម្រេច
ក៏ចាប់ឃុំឃាំងរូបមហាត្មៈគន្ធី ដើម្បីបង្ខំអោយបាតុករបញ្ឈប់សកម្ម
ភាព ។ ក្រោយមកសកម្មភាពត្រូវធូរស្រាលឡើងវិញ ព្រោះចក្រពត្រ
បានលេងមហាត្មៈអោយមានសេរីភាព តែគេហាមពុំអោយលោកចូល
ទៅខែត្របញ្ជីមឡើយ ។ មហាត្មៈយល់ថាត្រូវតែនៅស្ងៀមស្ងាត់ ព្រោះ

ថា ពិតមែនតែមានភ្លើងរោលរាល សព្វសព្វកាយរបស់លោក
ហើយឆេះជុំវិញខ្លួនលោកក៏ដោយ បើទិកាសពុំទាន់ហុចអោយទេ គេ
ត្រូវប្រើធម៌ខន្តី ដើម្បីរង់ចាំនៅថ្ងៃក្រោយ ។ មហាតួគន្ធិជាអ្នក
នយោបាយផង ជាទស្សនវិទូផង ព្រោះថាលំនៅរបស់លោកមានតែ
ពីរគឺអាស្រមបទនិងគុក ។

សារកដែលលោកស្រឡាញ់ទុកចិត្តជាងគេ គឺ ទស្សនវិទូ
សុភាចន្ត្រ បុស្ស មេនយោបាយរដ្ឋប័ងកាល ។ មហាតួលោក « ឈរ
ហាឌីន » ប្រមុខសហគមន៍គំរឹងវាលបានជូនមេដៃមាសដល់លោក។

តែអំពើល្អពុំមែនបានន័យថា ខ្វះបច្ចាមិត្តឡើយ ។ មហាតួ
ទៅជាឧបករណ៍ នៃការត្រួតពិនិត្យរវាងបញ្ជាវន័យឥណ្ឌា នៅអាហ្វ្រិកខាង
ត្បូង ហើយបានទទួលទាមទារកម្ម និងជាប់គុកព្រោះចិត្តសន្តោស និង
សច្ចៈភាព ។

នៅក្នុងពន្ធនាគារ, មហាតួគន្ធិតែងទន្ទេញភាសិតរបស់អ្នក
ប្រាជ្ញជាតិរុស្ស៊ីឈ្មោះ តុលស្តុយ (TOLSTOI) ថា ៖

« ព្រះជាណាចក្ររបស់ព្រះអាទិទេពនៅក្នុងចិត្តរបស់អ្នកឯង »

ក្រោមទម្ងន់ដំបងដែលគេវាយមកលើខ្លួនលោកម្តងៗ មហា
បុរសតែងពោលថា ៖

« ព្រហ្មវិហារធមិ គ្មានព្រំដែនទេ » ។

ពេលចេញពីតុកមហាត្នៈ បានបោះបង់ចោលនូវវិជ្ជាជីវ
ហើយបានចូលទៅកាន់ភេទជាប្តីស្រី ។ សកម្មភាពមហាត្ន ត្រជាក់
ជាងវារីនេះទៅទៀត ។ ឯសត្វសាហាវមាន ខ្លា, ដំរី, ជ្រូកព្រៃ ។ សឹង
តែគេចវេះចុះទៅរស់នៅតាមទីវាល អាហ្វេទពីទាំងអស់ទុកឱកាស
អោយអាញី, អែអូដ, ឈ្មុះ, ប្រើស, រមាំង, ក្តាន់បណ្តើរកូនយ៉ាង
សប្បាយ ។ ក្រៅពីនេះបក្សាបក្សីសកុណីជាច្រើនបានមកកាន់សំបុក
ទុកកូនតាមចន្លោះវល្លីដែលដុះរយោនរយោនធ្លាក់ចុះមកពីមែកឈើ ។

យើងឃើញថាមហាត្នស្រឡាញ់ និងចូលចិត្តរស់នៅក្នុង
ធម្មជាតិស្មោះស្មាត់ដូចស្យាមនិទ្ធុរស្យ (J. Rousseau) ដែរ ។ តែផ្ទុយ
ទៅវិញ លោកពុំបានស្តាប់សង្គមមនុស្សរហូតដល់ទៅបោះបង់ចោល ឬ
ដាក់កំហុសទៅលើសង្គមនោះខ្លាំងពេកទេ ។ លោកគន្លឹស្រឡាញ់ពាក្យ
សច្ចៈជាងជីវិត ហើយលោកមិនដែលពោលពាក្យកុហកទេ ។

លោក វ៉ាយ ប៊ុក បានពោលថា :

« មហាត្នគន្លឹភ្នាក់ពិនិត្យនូវលោហ័យ ៤ កន្លះ រួចល្ងាចថ្វាយ
បង្គំព្រះ សូត្រធមិហើយទើបលោកដើរ ។ គរយាបទតណ្ហាវិញ ដោយ
បំបាក់មកជាមួយនូវកម្រងកិត្យានុភាពដ៏មហាស្មារត្ម ។

ចូលមកដល់មាតុប្រទេសវិញ លោកមើលឃើញនិមដែក ដែលអង់គ្លេសសង្កត់លើប្រជាជនឥណ្ឌាជាច្រើនភ្លឺមកហើយនោះ ត្រូវ ក្រុមអ្នកស្នេហាជាតិឥណ្ឌាជាច្រើនក្រុម កំពុងរៀបច្រោងការបដិវដ្តន៍ ដោយធ្វើតនិកាសប្រទេសអង់គ្លេសកំពុងជាប់ដៃធ្វើសង្គ្រាម ។ ពេល នោះប្រជាជនឥណ្ឌាចំនួន ១៨៥.០០០នាក់ ត្រូវអង់គ្លេសកេណ្ឌអោយ ទៅធ្វើទាហាន ។ មហាត្ថក៏នាំបានចូលរួមក្នុងអង្គការរំដោះណាមួយ ឡើយ តែផ្ទុយទៅវិញ លោកបានធ្វើដំណើរទៅប្រទេសអង់គ្លេស ដើម្បី និងតាំងនូវនិងក្រុមរក្សារបួសឥណ្ឌា ហើយព្រួញដៃជួយប្រទេស អង់គ្លេសក្នុងសង្គ្រាមនោះដោយពេញដៃ ។

សង្គ្រាមអង់គ្លេសផុតរលត់ ដោយនាំមរណៈភាពមកអោយ ប្រជាសាស្ត្រឥណ្ឌាចំនួន ១៨៥.០០០នាក់ផង ។ មហាត្ថបានត្រឡប់មក ឥណ្ឌា ដោយទទួលការពេញចិត្តពីអ្នកកាន់អំណាចអង់គ្លេសជាពន់ ពេក តែអកុសលរាស្ត្រឥណ្ឌាប្រកបដោយសញ្ជាតិ និងសាសនាប្លែកគ្នា ជាច្រើន មានទំនាស់រវាងសាសនាមហាត្ថ និងសាសនាហិណ្ឌូ ។ សភាពច្របូកច្របក់ពីពួកឥណ្ឌា ពុំព្រមទទួលស្គាល់ពួកមហាមត៌ អោយរស់នៅក្នុងទឹកដីឥណ្ឌា ម្យ៉ាងទៀតពួកមហាមត៌ដែលធ្លាប់កាន់ កាប់អំណាចជាច្រើនសតវត្សមកហើយនោះ ក៏បំផុសនូវទំនាស់ក្នុង

ស្រុក បណ្តាលអោយរដ្ឋាភិបាលអង់គ្លេសក្រាញ់ និងអំណាចហើយ
 ទាត់ចោលគុណសម្បត្តិ និងសិទ្ធិមរណរបស់មហាត្ថគន្ធី ។ មហាត្ថគន្ធី
 បានប្រកាសអោយប្រជារាស្ត្រអត់អាហារ ហើយសូត្រចម្រើរវាងមួយថ្ងៃ
 ដែលបានទទួលនៅជោគជ័យយ៉ាងធំ ពីព្រោះប្រជាជនចំនួនមួយលាន
 អ្នកផ្ដើមអត់អាហារតាមមហាត្ថគន្ធី ។ ពេលនោះច្បាប់អាជ្ញាសិកបាន
 ចាប់ប្រជាជនដែលនាំគ្នាអត់អាហារនោះទៅព្រួញយ៉ាងច្រើន ដើម្បី
 ទប់ទល់នឹងសកម្មភាពនេះ ។ រដ្ឋការអង់គ្លេសពុំមានមនោសញ្ចេតនា
 ទោរទន់អាណិតអាសូរចំពោះបាតុករទាំងឡាយនោះទេ តែវាខឹងនឹង
 បាតុករនាំគ្នាឈប់ធ្វើការប៉ុណ្ណោះឯង ។ ហិង្សាកិច្ចរបស់អង់គ្លេសពុំ
 សម្រេចក៏ចាប់ឃុំឃាំងរូបមហាត្ថគន្ធី ដើម្បីបង្ខំអោយបាតុករបញ្ឈប់
 សកម្មភាព ។ ក្រោយមកសកម្មភាពត្រូវបានស្រាលឡើងវិញ ព្រោះចក្រ
 ពត្របានលែងមហាត្ថគន្ធីអោយមានសេរីភាព តែគេហាមពុំអោយលោក
 ចូលទៅខែត្របញ្ជីឡើយ ។ មហាត្ថគន្ធីយល់ថា ត្រូវតែនៅស្ងៀមស្ងាត់
 ព្រោះថាពិតមែនតែមានភ្លើងរោលរាល់ សព្វសព្វារបស់លោក
 ហើយឆេះជុំវិញខ្លួនលោកក៏ដោយ បើឱកាសពុំទាន់ហុចអោយទេ គេ
 ត្រូវប្រើធម៌ខន្តិ ដើម្បីរងចាំនៅថ្ងៃក្រោយ ។ មហាត្ថគន្ធីជាអ្នក
 នយោបាយផង ជាទស្សនវិទូផង ព្រោះថាលំនើរបស់លោកមានតែពីរ
 គឺអាស្រមបទ និងគុក ។

សារកដែលលោកស្រឡាញ់ទុកចិត្តជាងគេ គឺទស្សនវិទ្យា សុភាចន្ត្របុស្ស មេនយោបាយរដ្ឋប្រឹក្សា ។ ថ្ងៃ ៨ សីហា ១៩៤៦ ក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី ២ ប្រទេសឥណ្ឌាបានជ្រុះចាត់ ប៉ុន្តែផែនដីនេះត្រូវគេចុះចែកជាពីរគឺ បាតិស្តង់, និងឥណ្ឌូស្តង់ ហើយដែលសព្វថ្ងៃនេះ យើងឃើញមានបាតិស្តង់ កើតមានថ្វីមួយទៀតអមសងខាងប្រទេសឥណ្ឌាបច្ចុប្បន្ន ។

តាំងពីនោះមក មហាត្មៈគន្ធី ត្រូវប្រជារាស្ត្រចាត់ទុកជា បិតា នៃរដ្ឋឥណ្ឌា ដែលមានលោកនេហ្វរូជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

មហាត្មៈជាកំពូលមនុស្ស ដែលអាចណែនាំប្រជាជនអោយយល់ហើយធ្វើតាម និងប្រតិបត្តិតាមឧត្តមគតិរបស់លោក ។

លោកតែងពោលថា ÷

« ចូរប្រជាជនឥណ្ឌាទាំងឡាយ ប្រើគេសំពត់អំបោះត្បាញ នៅគ្រីហាររបស់ខ្លួន »

« ត្រូវព្យាយាមយកអំបិលពីទឹកសមុទ្រ ដោយខ្លួនឯងដើម្បីជៀសវាងនូវការបង់ពន្ធអំបិល »

សូមជ្រាបថា អង់គ្លេស ចម្រាញ់យកវត្ថុធាតុដើមរបស់ឥណ្ឌា
មានក្របាស អំបិល ។ល។ ទៅផលិតនៅស្រុកខ្លួនដោយប្រើម៉ាស៊ីន
ហើយយកកំណាត់សំណត់ ឬវត្ថុធាតុផលិតដោយម៉ាស៊ីនមកលក់ម្ចាស់
ស្រុកវិញ ដោយមានតម្លៃ ១ ជា ១០០ ដូចកាលអាណានិគមនបារាំង
វាធ្វើចំពោះប្រទេសខ្មែរយើងដូច្នោះដែរ ។

**មហាភ្នំគន្ធិ ច្រើនអរិយធម៌ស្រស់
និងពួកយោគិន្តន៍សំណួរ**

លោក រ៉ូណេដឺបែរវ៉ាល់ (RENE de BERVAL) បាន
ពោលថា «នៅក្នុងសង្គមឥណ្ឌា, ការស្វែងរកទីផ្តុំតុក្ក, ដែលមនុស្ស
ឥណ្ឌាគ្រប់វណ្ណៈចាប់រាប់តាំងពីវណ្ណៈក្សត្រ រហូតដល់វណ្ណៈចណ្ឌាល័ត
ពួក (SUDRA) នាំគ្នាអនុវត្តនោះ មានលក្ខណៈផ្សេងៗគ្នា ។

លោក «រ៉ូណេដឺបែរវ៉ាល់» បានពោលថែមទៀតថា ÷

«ក្នុងមួយឆ្នាំម្តងៗនៅទីក្រុង បេណារីសនៃប្រទេសឥណ្ឌា
គេសង្កេតឃើញមានមនុស្សរាប់រយម៉ឺននាក់ បានធ្វើដំណើរចាកចោល
ភូមិស្រុករបស់ខ្លួន ដើម្បីមកកាន់មាត់ទន្លេគង្គា (GANGA) ។
ហើយនៅទីនោះ គេបាននាំគ្នាប្រារព្ធពិធីមុជទឹកលាងបាប ។ គេបាន
នាំគ្នាបោះជំរិជាខ្ពុម ឬជម្រកដែលមានតែជំបូលប្រក់ពីលើបន្តិចបន្តួច
ប៉ុណ្ណោះ ។

លោកបែរវ៉ាល់បន្ថែមទៀតថា ÷

«ទីនោះជាពិភពអស្ចារ្យ ដែលភ្ញៀវទេសចរណ៍ទាំងឡាយតែង

បានជួបប្រទះ នូវទស្សនិយភាពប្លែករាប់ពុំអស់ឡើយ ។ គឺថាវិភាគភាព
 ដែលគួរពិចារណាមើល ហើយព្រមជាមួយគ្នានោះ គេបានប្រទះ
 ឃើញនូវផ្លូវទស្សនរបស់បន្ទុស្ស ដែលបាននាំគ្នាធ្វើព្រលឹងជីវិតរបស់
 ខ្លួនគេម្នាក់ៗអោយព្រះអាទិទេពទុកអោយ ។ គឺជារូបារមណ៍នៃមនោ
 សញ្ជេតនា របស់បន្ទុស្សលោក ដែលនាំគ្នាទាមទារ អោយព្រះជាម្ចាស់
 ត្រូវត្រាយដីកនិហោតិយផុតទុក្ខដល់គេ ។ នៅមាត់ទន្លេតង្កា
 ប្រជាជនឥណ្ឌា ដែលមានជំនឿយ៉ាងជាក់ស្តែង ទៅតាមតម្កីរផ្សេងៗ
 បូរាណ, តម្កីររបស់សាសនាខ្លួនដូចជាតម្កីរក្រែវេទ តម្កីរវិស្ណុបូរាណ,
 ឬសិវបូរាណ ក៏តែងសង្ឃឹមទុកនៅក្នុងអារម្មណ៍ចិត្តរបស់គេម្នាក់ថា :

« ឱព្រះបិតាដ៏ប្រសើរអើយ ! យើងខ្ញុំរស់នៅមានជីវិតរហូតបកដល់
 ពេលនេះ ក៏អាស្រ័យទឹកសុដនរបស់ព្រះម៉ែដែរ ទឹកសុដននេះជាទឹក
 អម្រិតដែលកើតឡើងពីការបូជារបស់ពួកទេពនិករ និងពួកអសុរ,
 សូមព្រះម៉ែចែករំលែកទឹកអម្រិតលាងសំអាតរាងកាយ និងចិត្តយើង
 ខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ដែលជាប់នៅក្នុងទ្រុងនៃកាល (KALA) នេះផង
 ចុះ ! » គេម្នាក់ៗតែងសូត្រពុំដាច់ពីមាត់នូវវាក្យអង្វរករនេះ ចំពោះ
 ទន្លេតង្កា ។ លោកបែរវាល់ពោលថា ÷

« ទិដ្ឋភាពដែលគួរអោយយើងចាប់អារម្មណ៍ជាងគេ គឺពួកមហាបូស្សិ
 យោត្តិឥណ្ឌា ដែលមានខ្លះលះបង់សំលៀកបំពាក់ របស់ខ្លួនស្ទើរតែ

ទាំងអស់ ហើយអញលឺផ្គុំឡើង នេត្រាបិត» ឈរបែរមុខទៅរក
 ព្រះអាទិត្យ ហើយសូត្រធមិតាមតម្កិរសាសនារបស់ខ្លួន ដែលមានរយៈ
 ពេលយ៉ាងយូរ ពុំចេះអស់សោះ ។ មានអ្នកខ្លះអង្គុយធ្វើយោគពិធីមាន
 តែនភ្លែត ធ្វើដំណើរដង្ហើបអោយស្ទើរវាងអស្សាសៈប្បស្សាៈ ជួនគេ
 សណ្តូកដៃឆ្វេងទៅលើ បាតជើងទាំងពីរដែលគេបានកាច់ពត់មកលើ
 ជង្គង់ ហើយលើកដៃស្តាំរាំបែប «អភ័យមុទ្រ (ABHAYA
 MUDRA) ។ មានខ្លះឈរលើកដៃទាំងពីរឡើងលើ ពុំបរិភោគអាហារ
 ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ រហូតហៅហាត់អស់កម្លាំងរលីខ្លួនដួលដេកទៅលើ
 ផែនដី ទាល់តែមានពេទ្យអ្នសយកទៅព្យាបាល ។ មានពួកយោគិន
 មួយពួកទៀត ទុកសក់វែងរហូតដល់ចង្កេះ រួចទើបគេពត់ជើងគេទាំង
 ពីរអោយថ្មត់មកលើក ទើបយកសក់ចងជើង ដែលគេបត់ខ្វែងពីខាង
 មុខ ។ ដៃគេទាំងពីរបត់ផ្តោបមកសំពះនៅពីមុខ ។ យោគពិធីនេះត្រូវ
 ពពួកមហាបូស្សិយោគិនទាំងឡាយយកមកអនុវត្ត ក្រោយពីមុជទឹក
 លាងបាបរួចហើយ ។

ក្រៅពីនេះ មានពួកអាតែលជាច្រើន ដែលនាំគ្នាកាន់សាសនា
 ព្រះឥសូរ (SIVA), បានយកផេះមកប្រឡាក់សារពាង្គកាយដែលបិត
 បាំងដោយបន្ទះកំណាត់សំពត់ ទុកតែក្បើខ្មាស់បន្តិចប៉ុណ្ណោះ ។

មនុស្សមីដេរដាស កកស្រទាប់នៅតាមមាត់ទន្លេតង្វារហូតមក
ដល់ផ្លូវធ្មើរ ។ មានពួកអាយលម្តាយតម្រាមកន្រ្តកសុករបស់ខ្លួន
ពីមុខ ហើយបើកតម្របកន្រ្តកទុកអោយសត្វពស់វែកងើបមកបើក
ពពារបញ្ចេញអណ្តាតភ្លែម ។ ហើយយោលខ្លួនពីកងោកតាមចង្វាក់ប៊ី
ដែលម្ចាស់វាផ្តុំអោយវារាំ ។ ក្រៅពីនេះមានពួកសូមក្មេងចាស់ស្រី
ប្រុស រត់ប្រសាចស្រែករត់តាមសុំទានទេសចរណ៍ ដែលចូលទៅដល់
នៅទីនោះ ។ ទិដ្ឋភាពទាំងអស់នោះបានធ្វើអោយមតិពិភពលោកដែល
មានសញ្ជាតិ និងសាសនា ខុសពីឥណ្ឌាមានសេចក្តីស្តាយចំពោះ
សម្បជញ្ញៈ នៃមនុស្សជាតិទាំងឡាយនោះដែលបណ្តោយអោយ
សាសនាឃុំទុកស្មារតីនៃជើងមេឃឥណ្ឌា អោយយល់នូវស្រមោលនៃ
ចង្វាក់ពេលវេលា រន្ធគម្ពីរដ៏រុងរឿងនៃវិទ្យាសាស្ត្រ និងការរស់
នៅយ៉ាងសប្បាយរបស់មនុស្សដូចគ្នាបាន ។ រឿងពួកយោគិនឥណ្ឌា
មានទាក់ទងនឹងទស្សនវិជ្ជា របស់មហាក្សត្រនីដែលយើងសូមដកស្រង់
ដូចតទៅ ។

លោក រី ណេដីបែវាល បានពោលបញ្ជាក់ប្រាប់យើង
ថា :

« កាលនោះមហាក្សត្រនីនៅជានិស្សិតនៅឡើយ ថ្ងៃមួយមិត្ត-

ក៏ក្រលោកច្រើន នៅសាកលវិទ្យាល័យនាគ្រុង «បីហារ » បានប្តូរប្តូល
 យុវនិស្សិតគន្ធី អោយចូលរួមក្នុងពិធីមុនទឹកលាងបាបនៅទីក្រុង
 បេណារ៉េស ។ និស្សិតគន្ធីរៀនក្នុងចិត្តក្រៃ លែងចំពោះការប្តូរ
 ដែលមិត្តក៏ក្រទាំងឡាយរបស់លោក បានចាប់អារម្មណ៍ដល់លោក ។
 លោកបានដឹងថាគេទាំងឡាយចង់ពិសោធចំពោះទឹកចិត្តលោកកាលពី
 ថ្ងៃមុន ដែលបានប្រឆាំងយ៉ាងខ្លាំងក្លាបំផុត និងទ្រឹស្តីសាមាវេទ
 (SAMA VEDA) ។

លោកពុំបានដាក់កំហុសទៅលើគម្ពីរវេទ របស់ឥណ្ឌាសម័យ
 នោះទេ តែលោកច្បាប់និងការអនុវត្តនូវវេទមិដែលពពួកអ្នកកាន់
 សាសនាសម័យនោះយល់ច្រឡំ ។ លោកគន្ធីបានប្រកាសជាសាកល
 នៅចំពោះមុខ សភានិស្សិត និងព្រឹទ្ធិសាស្ត្រាចារ្យទាំងអស់ដែរ បាន
 មករួមប្រជុំនៅក្នុងទីលានសាកលវិទ្យាល័យលោកថា ÷

« គោលដៅរបស់អ្នកកាន់សាសនាណាយោគ (YOGA) ចេះ
 តែជម្រុញជំនឿរបស់ខ្លួន អោយរិតតែផ្តងចូលទៅក្នុងការកំនត់ច្រឡំតែ
 ខ្លាំងឡើងៗ ការធ្វើអត្ថវិប្បយោគរបស់មហាបូស្សី បើត្រាន់តែអនុវត្ត
 ទៅតាមគម្ពីរបុរាណវេទ (REGVEDA) ឬសមាវេទ (SAMAVEDA)
 ប៉ុណ្ណោះឃើញថា ជាការបន្ទាប់បន្សំទេ ក៏ប៉ុន្តែការធ្វើអុណកម្ម ដែល

មហាបូស្សីយោគិនទាំងនោះបានចាប់ធ្វើមកហើយ។ ជាអំពើដែលពុំ
ត្រាន់តែឃ្នាតច្នាយពីគោលដៅសាសនាប៉ុណ្ណោះទេ តែការនេះមាន
លក្ខណៈរឹតតែប្លែក ហើយសាហាវណាស់ រាងកាយដែលគេជឿថា
ព្រះប្រាជ្ញាមតិ (PRAJAPATI) បង្កើតមក ។ លោកគន្ធិបានឆ្លើយ
ចំពោះសំណួរសាស្ត្រាចារ្យលោកដែលបានសួរលោកថា « តើភ្លើងដែល
បានដុតរាងកាយមនុស្សអោយក្តៅក្រហាយ ហើយនិងភ្លើង ដែលដុត
ពិភពលោកអោយរលាយទៅជាដោះនោះ តើអាចចាត់ទុកថាជាអំពើ
របស់ព្រះសិវបានដែរឬអ្វី ? »

លោកគន្ធិបានឆ្លើយថា « បើព្រះសិវជាអ្នកបង្កើតភ្លើងទាំង
ពីរនេះ មានតែព្រះសិវខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះទេដែលអាចរំលាយបាន » ។

ពេលនោះសាស្ត្រាចារ្យមហាមណ្ឌិតម្នាក់ បានសួរលោកថា ÷
« ព្រោះតែចង់រំលត់ភ្លើងដែលឆេះនៅក្នុងអារម្មណ៍ និងកាយ
នេះហើយ ដែលពួកមហាបូស្សីយោគិន ខំនាំគ្នាធ្វើសម្មាសម្ពុទ្ធិ, ហើយព្រម
ទាំងបានធ្វើទារុណកម្មខ្លួនឯងអោយដល់នូវសេចក្តីទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ដើម្បី
ធ្វើអោយព្រះសិវទ្រង់ចុះមកជួយពន្លត់ភ្លើងនោះ តើពួកមហាបូស្សី
ធ្វើនេះពុំមែនជាមាតិកាដែលគម្ពីរវេទបានចង្អុលបង្ហាញទេឬអ្វី ? »

លោកគន្ធិបានឆ្លើយថា ÷

« គម្ពីរវេទពុំបានប្រាប់ថា ព្រះសិវទ្រង់តង់នៅទីណាឡើយ ។
តែបើថាព្រះសិវតង់នៅភ្នំកែណាស ឬភ្នំព្រះសុមេរុ (MERU) ឬក៏ថា
លើកំពូលភ្នំមន្ទ្រៈ ក៏យើងដើរទៅរកព្រះសិវពុំឃើញដែរ ។ តែបើ
ឧបមាថា រកទ្រង់ឃើញក៏យើងពុំអាចយកជាការបានដែរ ព្រោះថា
មធ្យោបាយភ្លើងពន្លឺតភ្លើងជានាទិរបស់ព្រះអាទិទេពប៉ុណ្ណោះ ពុំមែនជា
មធ្យោបាយរបស់មនុស្សលោកទេ » ។

ពេលនោះគេនាំគ្នា ចម្លែកនិងនិស្សិតគន្លឹដែលហ៊ានពោល
ដោះស្រាយគម្ពីរវេទ ហើយព្រមទាំងហ៊ានធ្វើការនិទាន ចំពោះ
មហាបូស្សិយោគ្លិនថែមទៀតផង ។ មិត្រភ័ក្រលោកគន្លឹយល់ថា ការ
ប្រឡងរបស់មហាគ្លុះនៅពេលបំណាច់ឆ្នាំខាងមុខនេះ ច្បាស់ជាពុំបាន
ទទួលជោគជ័យឡើយ ព្រោះថាលោកបានប្រឆាំង និងឆន្ទៈសាសនា
ដែលត្រូវរបស់លោកគោរពបូជា ។

ឯមហាជនិស្សិតស្តីពីបណ្ឌិតសាសនាក្នុងឱកាសនោះ បានត្រូវរក
ជ្រើសរើសមហាគ្លុះគន្លឹ អោយធ្វើជាប្រធានខាងប្រឆាំង ឯចំណែក
ខាងក្រុមការពារ ត្រូវបានទៅលើសាស្ត្រចារ្យម្នាក់ចាស់ជាងគេឈ្មោះ
« កុមារានន្ទិ » ដែលត្រូវជាគ្រូម្នាក់របស់មហាគ្លុះគន្លឹដែរ ។

សូមជំរាបថាលោក នន្ទិ ស្រឡាញ់មហាគ្លុះគន្លឹណាស់ ថ្វីត្បិត

តែលោកត្រូវតែចាត់តាំងអោយធ្វើជាអ្នកការពារតម្កិរវេទ ក៏លោកពុំ
បានបដិសេធ នូវឆន្ទៈរបស់សិស្សលោកម្នាក់នេះឡើយ ។

លោកនឿបានពិចារណាជាស្រេចថា ទស្សនមហាត្ថៈតន្ត្រីជា
ទស្សនរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ពុំមែនជាមាតិកាបស់ជនសាសនាឡើយ
ហើយឆន្ទៈនេះជាដើមកំណើតរបស់ទស្សនវិជ្ជាមួយនិយមយក ប្រភព
រូបមន្តពីរទន្ទឹមគ្នាមកធ្វើជានិមិត្តរូប ឬឧទាហរណ៍ក្នុងការពិសោធន៍ រាវ
រកតម្លៃផ្សេងៗក្នុងអាកាសអាទិត្យកំបាំង ។ គឺជារូបមន្តមានគូ (La
dualisme de Gandhi) ដែលកាន់ដៃគ្នាស្វែងរកភពអាទិត្យកំបាំង ។

ហេតុដូច្នោះហើយបានជាលោកសាស្ត្រាចារ្យកុមារានន្ទី សូម
អោយមិត្រភ័ក្រទាំងអស់ អញ្ជើញលោកតន្ត្រីទៅរាវរកការពិតក្នុង
លំនៅគុហារបស់ពួកមហាមូស្សីនៅបេណាដេស ។

លោក រ៉ូណេដឺបែរវាល់ បានបញ្ជាក់ថា មហាត្ថៈយល់ស្រប
តាមសេចក្តីអញ្ជើញរបស់មិត្តភ័ក្រលោក និងត្រូវលោក ។

មហាត្ថៈក៏បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ក្រុង បេណាដេស ដែលនៅ
ទីនោះ លោកបានទទួលការជប់លៀងយ៉ាងធំនៅផ្ទះលោកសាស្ត្រា
ចារ្យ កុមារានន្ទី ។

សាស្ត្រាចារ្យនឿ មានសេចក្តីត្រេកអរជាទន្ទឹក ដោយឃើញ

មហាត្មៈធ្វើដំណើរមកមេឈាវាជ័ស តាមចេសក្តីអញ្ជើញរបស់ខ្លួន ។
ពេលនោះ លោកបានបង្ហាញរូបមហាត្មៈអោយសមាជិកក្នុងគ្រួសារ
លោកស្គាល់គ្រប់គ្នា ព្រមទាំងចាត់អោយគេទៅអញ្ជើញបងបង្កើត
របស់លោក ពីគុហានុកយោគិនមកចូលរួមនៅពេលលាងសាយ
ភោជន៍នោះដែរ ។

សូមជំរាបថា មហាបូស្សិយោគិនពុំមែនសុទ្ធតែជាអ្នកក្រ
កំសត់ទុរគតទេ, ក៏ប៉ុន្តែគេឃើញអ្នកមានសុភស្តុភ័យដែលដុះជំនឿនេះ
ក្នុងអារម្មណ៍ចិត្តរបស់ខ្លួននោះ បានសុខចិត្តបង់ទ្រព្យសម្បត្តិ និងក្តី
មតិកខ្លួន ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់វិថីរលត់ទុកតាមបែបយោត្តា
(YOGA) ។ ឧទាហរណ៍ដូចជាបងបង្កើតរបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ
កុមារានន្ទីនេះជាកស្មតាងស្រាប់ ។

ក្រោយដែលជប់លៀងភោជន៍នាហារ រួចហើយមានការចរចា
ប្តូរយោបល់រវាងនិស្សិតមហាវិទ្យាល័យរដ្ឋប៊ុហារ ដែលមានមហាត្មៈ
គន្ធិជាប្រធាន និងមហាបូស្សិយោគិនបងរបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ
កុមារានន្ទី ជាអ្នកឆ្លើយ ។ ហើយការចរចានេះ លោកអ្នកនិពន្ធ រឺណេ
ដីបែរវាល់ ចាត់ទុកថាជារូស្សនិជ្ជាផ្នែកចរិយាសាស្ត្រ ដែលមាន
មូលដ្ឋានស្វែងរកការពិត សន្ទុះភាពតាមរយៈទស្សនិជ្ជាត្រជាក់ ដែល

គេច្រើនអោយឈ្មោះថា **ឧស្ស័នវិជ្ជាអហិង្សា** (AHIMSA) ។

មហាត្មៈគន្ធីស្នរមហាបូស្សីរយោគិនថា ÷

« តើគេត្រូវមានលក្ខណៈប៉ុន្មានយ៉ាង ដើម្បីធ្វើខ្លួនអោយទៅ
អ្នកយោគិនម្នាក់ដ៏ប្រសើរ ? »

មហាបូស្សីឆ្លើយថា ÷

« ពុំបាច់មានលក្ខណៈ អ្វីពិសេសពិសាលប៉ុន្មានឡើយ បើ
មនុស្សសាមញ្ញម្នាក់ចង់ធ្វើខ្លួនអោយទៅជាអ្នកប្រព្រឹត្តយោគិន ក៏ប៉ុន្តែ
ជាពិសេស អ្នកចង់ធ្វើយោគិនត្រូវស្ម័គ្រចិត្តអនុញ្ញាតពីចិត្តរបស់ខ្លួនជា
មុនសិន »

មហាត្មៈគន្ធីស្នរទៀតថា ÷

« តើគម្ពីរ, អ្វីខ្លះដែលយោគិនយល់ថាជាក្បួនច្បាប់ត្រឹមត្រូវ
សម្រាប់រៀនយោគ ? »

« ក្បួនដែលអ្នកប្រតិបត្តិតួយកធ្វើជាគ្រឿងបំភ្លឺខ្លះនោះ គឺ
គម្ពីរវេទទាំងអស់ តែគេអាចសិក្សាតែមួយក៏បានគឺ សម្រាប់សូត្រភាវនា
ក្នុងពេលធ្វើធ្វីសម្មាធិកម្ម ឯចំណែកក្បួនអគ្គិបុរាណ (AGNIPU-

RANA) ឬសិវបុរាណ (CIVA-PURANA) អ្នកប្រតិបត្តិយោគ
ត្រូវដឹងរឿង ហើយស្គាល់ប្រវត្តិខ្លះៗរបស់ព្រះប៉ុណ្ណោះ» (មហាឫស្សី
ឆ្លើយ)

មហាភ្នះសួរមន្ត្រីមន្ត្រីថា ៖

« តើនរណា ជាគ្រូដ៏ប្លែកបង្អស់របស់ពួកយោគិន ? »

មហាឫស្សីឆ្លើយថា ៖

« ព្រះសិវ ព្រះអង្គលះបង់រាងកាយហើយស្នប់រាងកាយ ទ្រង់
ស្លៀកស្បែកខ្លាទុកខ្លួនទទេ តង់លើផ្កាឈូកព្រះហស្តកាន់លំពែង
ត្រីសួរ (TRIDENT) ដែលគេសង្កេតឃើញព្យួរនៅកលំពែង ពិប
ពាងមួយតូច សួរតូចនេះជារកាំងរោទ័រណ្តំ ជាសិវិញ្ញាណប្រស ព្រលឹង
សត្វនិរមាយរស់ឡើងវិញ ។ តែកុំភ្លេចថាទ្រង់ជាអ្នកដុតបំផ្លាញ
ចោលអ្វីៗ ទាំងអស់ដោយត្រីនេត្រ ស្ថិតនៅក្នុងថ្ងាសនោះវិញ ។

មហាភ្នះបញ្ជាក់ថា ៖

« បើសិនសិវរាងកាយរបស់ព្រះសិវជាអត្តិ តើទ្រង់ត្រូវការអ្វី
ដើម្បីពន្លត់អត្តិ ? »

មហាឫស្សីឆ្លើយថា ៖

« តើពុំយកទឹកវិលត់ព្រះអគ្គី ព្រះសីវៈទេ »

« តែតេយកភ្លើងវិលត់ »

មហាតូបន្ថែមថា ៖

- ដូច្នេះបានសេចក្តីថា ៖

« ភ្លើងវិលត់ភ្លើង ទឹកវិលត់ទឹកឬ ? »

- ពិតមែន ! (មហាបូស្សីឆ្លើយ)

មហាតូយល់ថាយោគិនកំពុងចូលទៅក្នុងសំណាញ់ នៃការ
ចេះដឹងហើយក៏បន្ថែមថា ៖

« ចុះចិត្តរបស់ខ្ញុំដែលប្រកបដោយភ្លើង តើខ្ញុំត្រូវយកអ្វីទៅ
លត់ ? »

មហាបូស្សីឆ្លើយថា ៖

ត្រូវយកចិត្តទៅវិលត់ចិត្ត « តែចិត្តកំហឹងរបស់អ្នកឯង ពុំអាច
យកភ្លើងកំហឹងទៅវិលត់ចិត្តខឹងបានទេ !

មហាតូបញ្ជាក់ ៖

« ដូច្នេះចិត្តភ្លើងពុំអាចវិលត់ដោយចិត្តភ្លើងបានទេ តែតេយក

ចិត្តទឹកទៅរំលត់ចិត្តភ្លើង ?

- ពិតមែន ! (មហាបូស្សីឆ្លើយ) ពេលនោះមហាគ្នះចាប់
អោយយោបល់ថា ៖

យើងឃើញហើយថា ចិត្តទឹកអាចរំលត់ចិត្តភ្លើង ! ។ មានតែ
ការអត់សង្កត់ចិត្តទ្រាំទ្រ ប្រើអហិង្សាប៉ុណ្ណោះទេ ដែលមនុស្សអាច
អនុវត្តអ្វីទាំងឡាយបាន ! ព្រះកាយរបស់ព្រះសិវជាភ្លើង ព្រោះទ្រង់ជា
ភ្លើងដែលយើងបានឃើញនឹងភ្នែកស្រាប់ហើយ នៅក្នុងគម្ពីរអត្ថិ
បុរាណ ។ ទ្រង់តែងយកផេះមកលាបរាងកាយរបស់ព្រះអង្គ ដើម្បី
បង្ហាញអោយអ្នកទាំងឡាយយល់ថា កាលវេលាមកដល់ហើយ រាង
កាយនេះឯងនឹងទៅជាផេះ ។ តែផេះរបស់ព្រះអង្គខុសនឹងផេះរបស់
យើង ដែលកើតមកពីកំទេចធួងក្រខូក់ ។

ផេះរបស់ព្រះអង្គជាផេះពុំប្រឡាក់ដៃ ហើយព្រះនេត្ររបស់
ព្រះអង្គមានខុសនឹងភ្នែកយើងគ្រប់គ្នា ព្រះនេត្រនៅលើថ្ងាសកើតឡើង
ភ្លាម ប្រកបដោយគុណវិបត្តិរាប់ពុំអស់ គឺទ្រង់បង្កើតឡើងសម្រាប់
បំផ្លាញព្រះអាទិទេពកាមា (KAMA) ដែលទ្រង់ជឿជាថាបច្ចាមិត្រ
ចង់លួចស្រឡាញ់នាង ពារវាតិមហោសីរបស់ទ្រង់ ។

តាមពិតអស់លោកឃើញហើយថា ព្រះ **កាមា** តែងស្ថិតនៅ

ក្នុងសន្តានចិត្តយើងគ្រប់គ្នា ទ្រង់ធ្វើអោយយើងយល់ដល់ការបង្កើត
មនុស្សអោយបាន ច្រើននៅលើផែនដី តែទ្រង់ពុំចេះបំផ្លាញមនុស្សដូច
ព្រះសិវទេ » ។

មហាត្ថៈពោលថែមទៀតថា ÷

« មហាបុរសក្នុងលោកតែងលើកដង្ហើងនូវឆន្ទៈ មិនតបត
ព្រោះឆន្ទៈនេះជាទឹកអម្រិត្យ ទឹកដែលនាំពុំអោយមនុស្សស្លាប់ ហេតុ
ដូច្នោះហើយបានថា ទេពានិរេសុរ សុខចិត្តចំណាយកម្លាំង អស់ជា
ច្រើនឆ្នាំ ដើម្បីកូរសមុទ្រទឹកដោះ, យកទឹកសក្តិសិទ្ធិនេះ ។ គេតែង
គោរពទន្លេគង្គា, ឌីពុក ម្តាយ និងដីដូនដីតាខ្ញុំ ក៏គោរពដូចគ្នាដែរ,
ព្រោះគេជឿថា ទន្លេនេះមានលាយទឹកអម្រិត្យ ។ ឯចំណែកខ្ញុំ ក៏ខ្ញុំ
គោរពទឹកទន្លេនេះដូចគេឯងដែរ ព្រោះទឹកនេះត្រជាក់ដូចទឹកចិត្តខ្ញុំ បើ
ខ្ញុំមុជទឹកទន្លេគង្គាក្នុងមួយឆ្នាំម្តង ខ្ញុំនឹងមុជទឹកចិត្តអហិង្សារបស់ខ្ញុំរយៗ
ថ្ងៃ ព្រោះខ្ញុំយល់ថាជាទឹកអម្រិត្យដែលខ្ញុំពុំបាច់ធ្វើដំណើរអស់រយៗ
ពេលវែងឆ្ងាយហើយ អស់កម្លាំងអត់ប្រយោជន៍ » ។

ចំណែកយោគពិធី ខ្ញុំស្រឡាញ់គោលដៅរបស់គេណាស់ តែ
ខ្ញុំស្អប់មាតិកាដែលគេប្រាប់អោយខ្ញុំដែរ។ បើតាមខ្ញុំយល់ ចតយោគគ្មាន
សំលៀកបំពាក់បិតបាំងដូចកាយរបស់ខ្លួនដែរ ។ តែចិត្តអហិង្សាខ្ញុំ
ប្រកបដោយសំលៀកបំពាក់ស្រោបជិត មើលពីក្រៅពុំឃើញឡើយ តែ

បើមើលតាមទស្សនញ្ញាណទើបឃើញ ។

លោក វិណេដីបែរវល់ ពោលថា «ពេលនោះថ្វីបើមហា
បូស្សី យោគិនពុំបានស្របតាមគំនិត របស់មហាត្មៈគន្ធិទាំងស្រុងយ៉ាង
ណាក្តី ក៏អង្គប្រជុំដែលមានតែសមាជិកបងប្អូនលោក សាស្ត្រាចារ្យ
កុហានន្ទី និងនិស្សិតជាច្រើនយល់ថា មហាបូស្សីអង្គនេះមិនបដិសេធ
នូវឆន្ទៈ ប្រកបដោយសុទ្ធិដ្ឋិនិយមប្រាកដនិយម សមហេតុផលរបស់
មហាត្មៈគន្ធិ

ហើយបើតាមការស្រាវជ្រាវ របស់លោក វិណេដីបែរវល់
មហាបូស្សីអង្គនេះបានត្រឡប់ មករស់នៅក្នុងគោរពនូវសិទ្ធិធម្មតា
វិញ ហើយបានជ្រើសរើសមាតិកាវិលត់ទុក្ខ, វិលត់កំហឹង, តាមទស្សន
វិជ្ជាអហិង្សារបស់មហាត្មៈគន្ធិ ។

**មហាត្មៈគន្ធិ ឡេអិចស្វែនដាវីត
និងលទ្ធិប្រកាន់វណ្ណៈទាំងបួន**

លោកអាឡិចស្វែនដាវីតនីល(ALEXANDRADAVID JERL) អ្នកនិពន្ធរឿងមហាត្មៈគន្ធិនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីហ្វង់អាស៊ី បានបញ្ជាក់ប្រាប់យើងថា ៖

ភារកិច្ចដ៏ធំបំផុតរបស់មហាវិរបុរសគន្ធិ គឺការដឹករំលើងវណ្ណៈឥណ្ឌា ដែលបានចាក់បូសមកនៅលើដីនេះអស់ជាច្រើនជំណាបនុស្សកុំអោយមានតទៅទៀត ។

លោកដាវីតនីល បានពោលថែមទៀតថា ៖

«គោលការណ៍ដែលសំខាន់ជាងគេ គឺលោកគន្ធិត្រូវសម្រុះសម្រួលជាមួយពួកមហារាជា (MAHARAJA) ទាំងឡាយនៅរដ្ឋបង់ក្លាល (BENGAL) ព្រោះថ្វីត្បិតតែឥណ្ឌាសម័យនោះជារដ្ឋមានច្បាប់សម្រាប់ពួកសហពន្ធអនុវត្ត ហើយជាចម្រើនរដ្ឋស៊ីវិលបាន ក៏ប៉ុន្តែអង្គភាពសង្គតិលើរដ្ឋទាំងអស់នៅឥណ្ឌា ដោយឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួន តាមរយៈសេដ្ឋកិច្ចនិងនយោបាយ ។ ប្រជាជនឥណ្ឌា

ដែលនៅក្រោមនីមួយៗជាច្រើន សតវត្សរ៍មកហើយនោះបានទទួល
ការលើកទឹកចិត្តពីវណ្ណៈអភិជន ព្រោះគេត្រូវការអោយស្រួលស្រាវជ្រាវ ស្នើ
ទ្រាំតទៅទៀត នៅក្នុងលក្ខណៈគ្មានប្តូរម្ល៉ឹងម្លីអោយងាយស្រួលផល
ការដឹកនាំ ។

ពួកអភិជនបានទទួលសំណែន ពីចក្រពត្រអង់គ្លេស ក្នុងការ
រក្សារបៀបរាបរយទាំងអស់នៅឥណ្ឌា ឯចំណែកពួកព្រាហ្មណ៍ក៏ហាក់
ដូចជាមានការងារដ៏សំខាន់សាជាថ្មីឡើងវិញដែរ ។

សកម្មភាពរបស់អង់គ្លេស បានពង្រីកស្មារតីប្រជាជនឥណ្ឌា
អោយរីករាយ និងសម្រួលផែនការដោយត្រៀមចាក់ ។ គេបាន
លះបង់ការរំលោភដោយដៃ និងឈប់ប្រើថ្នក្លុប ដែលធ្វើដោយរោង
ជាងក្នុងស្រុកភូមិ ហើយត្រឡប់ជានាំគ្នាទៅទិញកំណាត់សំពត់ និងក្លុប
ថ្មីដោយអាណុយប៊ីនីញូមរបស់អង់គ្លេសទៅវិញ ។

ឃើញថាប្រជាជនលះបង់ ទម្លាប់របស់ខ្លួនដែលធ្លាប់មានពី
ដូនតាមក ម្យ៉ាងទៀតដោយលំថាសត្រូវកំពុងទប់វណ្ណៈឥណ្ឌាអោយ
ដេកត្រាំក្នុងរណ្តៅទាសភាព ដោយដើងប្រាក់បៀវត្សប្រចាំឆ្នាំអោយ
ថែមមួយកម្រិតទៀតនោះ មហាត្វៈក៏ខំរកមធ្យោបាយដោះស្រាយ និង
ពន្យល់អោយប្រជាជនភ្ញាក់រលឹកទឹកឃើញផលអាក្រក់របស់ខ្លួនដែល

ដេកចាំតែប្រើរបស់ស្រាប់ៗ ហើយលះបង់ករណីយកិត្តិយសរបស់ខ្លួន
នោះអោយយល់ការពិតឡើងវិញ ។

រដ្ឋការអង់គ្លេសយល់ដល់គោលដៅ របស់មហាច្នះគន្ធិក៏ចាត់
វិធានការណ៍យ៉ាងហ្មត់ ដើម្បីបង្រួបបង្រួមនិស្សិតបញ្ជាវិន័យឥណ្ឌា
អោយដើរផ្លូវខុសពីមហាក្សត្រព្រមទាំងហាមឃាត់លោកគន្ធិ កុំអោយ
មានសិទ្ធិ ចេញចូលទៅក្នុងរដ្ឋទាំងឡាយណាដែលមានដុះគំនិតគន្ធិ
និយម ឧទាហរណ៍ដូចជារដ្ឋប៉ាន់យ៉ាបជាដើម ។

ពេលនោះមហាច្នះគន្ធិ បានថយខ្លួនពីភូមិកំណើតហើយ
ត្រឡប់ទៅតាំងអាស្រមប្រមូលនៅមាត់ទន្លេយ៉ាមនា (YAMUNA)
ដែលជានិមិត្ត កេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ធីតាប្រពន្ធលោក ។ នៅទីនោះ
ហើយដែលគេបានដឹងថា មហាច្នះគន្ធិសុំកូនស្រីក្នុងវណ្ណៈគណ្ណាល្អាក់
យកមកធ្វើជាកូនចិញ្ចឹមរបស់លោក ។

លោកអ្នកនិពន្ធប្តីលម៉ាសុង អូតសែល(PAULMAS SON-
OURSEL) បានថា ÷

« នៅមាត់ទន្លេ (YAMUNA) ដែលជាលំនៅនៃកាសយគន្ធិ
គេឃើញឃើញទឹកនៃទន្លេទាំងបួនហូរស្របគ្នា ប្រៀបដូចជា
វណ្ណៈទាំងបួន ត្រូវកម្លាំងឥទ្ធិពលអ្វីមួយវេញ ប្រទាក់ចូលគ្នាពុំអាចបែក

បាក់បាន »

មហាត្មបានប្រមូលព្យាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ អោយមកប្រជុំគ្នានៅទីនោះ ម្យ៉ាងទៀតលោកបានប្រកាសអញ្ជើញមិត្តរបស់លោកដែលមាននាទីផ្សេងៗក្នុងរដ្ឋការ ដូចជាតុលាការ អ្នកសារពត៌មាន និង ឈ្នួល ឬពេទ្យហ្មជាដើម អោយមកចូលរួមក្នុងពិធីដាក់ឈ្មោះកូនស្រីចិញ្ចឹមរបស់លោក ។ ហើយទៅពេលជាមួយគ្នានោះលោកបានសម្តោចគិលានដ្ឋានមួយនៅមាត់ឆ្នេរខ្សាច់នៃទន្លេ YAMUNA ដើម្បីព្យាបាលអ្នកជម្ងឺនៃវណ្ណៈទាំងបួន ។ ព្រហ្មវិហារមិរបស់មហាត្មគន្លឹបាន ឮសុះសាយពេញរដ្ឋទាំងឡាយនៅឥណ្ឌា ដែលជាហេតុធ្វើអោយរដ្ឋាភិបាលអង់គ្លេសព្រួយបារម្ភខ្លាំង ។

ព្យាតិមិត្តខ្លះរបស់មហាត្ម ដែលពុំបានអញ្ជើញមកក្នុងពិធីនោះតែងបានផ្ញើអំណោយជាប្រាក់មានចំនួនជាច្រើនរូពិ ដើម្បីជួយផ្គត់ផ្គង់ផ្ទះពេទ្យរបស់លោក ។ ពេលនេះគេសង្កេតឃើញមានគ្រួសារជាច្រើនដែលរស់នៅតាមមាត់ទន្លេ (YAMUNA) បាននាំគ្នាធ្វើដំណើរមកចូលរួមក្នុងពិធីដ៏មហោឡារិតនេះផង ។

មហាត្មគន្លឹ បានប្រកាសចំពោះភ្ញៀវជិតឆ្ងាយពីបុព្វហេតុដែលលោកមានកូនស្រីមួយដ៏ល្អ ហើយលោកនិងប្រារព្ធពិធីដាក់ឈ្មោះនៅ

ពេលនេះ

លោកគន្ធិបានពោលថា ៖

បងប្អូនព្យាទិមិត្តទាំងឡាយ !

ក្រោយដែលខ្ញុំឱ្យព្យាយាមធ្វើសេចក្តីល្អគ្រប់ពេលវេលា និងខំ
សូត្រធម៌វិលីកគុណព្រះរាល់ថ្ងៃមក ព្រះជាម្ចាស់ក៏បានធ្វើអំណោយ
មួយដល់ខ្ញុំ ។ អំណោយនោះគឺកូនស្រីដ៏ល្អនៅចំពោះមុខអស់លោក
រាល់គ្នានេះឯង ។ ព្រះលោកបាននាំកូនស្រីដ៏ល្អនេះ ទៅអោយកើត
នៅក្នុងត្រកូលចណ្ណាលដែលគេតែងមើលងាយគ្រប់គ្នា កាលពីសម័យ
មុន ។ តាមពិតត្រកូលនេះពុំមែនថោកទាប ដូចដែលទាំងអស់គ្នាជឿ
នោះទេ ត្រកូលចណ្ណាលជាត្រកូលរបស់ព្រះជាម្ចាស់ ចណ្ណាលជាកូន
របស់ព្រះជាម្ចាស់ ។ ព្រោះថាព្រះអាទិទេពព្រះអង្គ ជឿទៅលើទឹកចិត្ត
របស់អ្នកទាំងនោះដែលជាបុត្រដ៏ល្អរបស់ព្រះអង្គ ។

ពួកទាំងនេះត្រូវគេធ្វើបាបជិះជាន់ តាំងពីថ្ងៃគេកើតមកម៉្លេះ
គេទាំងឡាយបានទទួលបញ្ជាពីព្រះអាទិទេព ដើម្បីចុះមកកើតជា
មនុស្ស !! ព្រះអាទិទេពទ្រង់ពុំបាននឹកគិតសោះថាមានមនុស្សជាច្រើន
ក្រុមក្នុងចិត្ត យកវណ្ណកូនព្រះអង្គមកអោយធ្វើជាខ្ញុំបំរើខ្លួនសោះ ។
នេះជាការយល់ច្រឡំធ្ងន់ណាស់ !! ហេតុដូច្នេះហើយបានខ្ញុំទៅសុំយក

បុត្រីអំណោយព្រះអាទិទេពពិត្រកូលនោះមក ។

ខ្ញុំសូមអោយលោកពិចារណា ព្រមទាំងលើកភ្នែកសម្លឹងមើល
អោយត្រូវដឹងថា តើកូនក្មេងតូចត្របក់នេះវាបានទឹកមុខគួរអោយ
អាណិតស្រឡាញ់ ដូចដែលលោកមើលឃើញចំពោះបុត្រាបុត្រី លោក
ដែរឬទេ ?

ដើមឆ្នោះនាងកុមារីអាយុប្រហែលបីឆ្នាំ ប្រដាប់ដោយ
សំលៀកវិញ្ញាណ បានត្រូវពេញដំណើរដើរទៅជិតបារមហាត្នៈ
គន្ធី ហើយនិងធ្វើអភិវឌ្ឍនភាពបែបឥណ្ឌា គឺយកដៃនាងទាំងពីរទៅ
ប៉ះតុងត្រាមឆើងមហាត្នៈ ហើយទើបយកដៃនោះមកតូតសំនាងជា
សញ្ញាសម្តែងកតញ្ញកតវេទម្យសក្ខន្ធចំពោះឪពុករបស់ខ្លួន ។

មហាត្នៈចាប់ស្មារតី ដោយដៃនាងទាំងពីរឱ្យបែបឈរឡើង
ហើយទើបលោកឱបក្រសោបនាងកុមារីមកក្នុងទ្រូងរបស់លោក ។
នេះជាទំនៀមទម្លាប់របស់មាតាបិតាឥណ្ឌាដែលត្រូវសម្តែង ទៅលើ
បុត្រីតាទៅឱកាសប្រារព្ធពិធីបុណ្យអ្វីមួយ ឬក៏ជាករណីចំពោះមាតា
បិតានិងកូននៅពេលបែកគ្នា ។

មហាត្នៈគន្ធីភ្ញៀវឱកាសនោះ ពោលទៅកាន់ភ្ញៀវទាំងឡាយ
ថា៖ « ខ្ញុំសុំឱ្យកូនស្រីតូចនេះលើកកន្ត្រៃកាត់ខ្សែបូជានិមិត្តរូបថា » ចូល

វណ្ណទាំង ៤ បាត់រលត់ត្រឹមពីថ្ងៃនេះតទៅ » ។ ហើយម្យ៉ាងទៀតសូម
ឱ្យត្រកូលចណ្ណាលេ យកអហិង្សាមកអនុវត្តគ្រប់ៗគ្នា ដើម្បីធ្វើតាម
បណ្តាំបូបំណងរបស់ព្រះអាទិទេពដែលទ្រង់បានដៅមកកូដីថ្ងាស ។ ខ្ញុំ
សូមដាក់ឈ្មោះកូនស្រីនេះថាជាកូន « ព្រះអាទិទេពតាំងពីពេលនេះ
តទៅ »

ខ្សែប្រូនិមិត្តរូបបានកាត់ដាច់ ពេលណាចង្វាក់បេះដូងនៃ
ត្រកូលចណ្ណាលេរីកឡើងព្យាបាល់ញ័ររន្ធត់ ដោយអំណត់តព្រំដែន ។

អំពើល្អរបស់មហាត្មតន្ត្រី ត្រូវគេជួយយកទៅអនុវត្តសឹងមួយ
ចំហៀងនគរវណ្ណា រហូតកិត្តិសក្កសុះសាយពេញប្រទេស ។

តាំងពីពេលនោះមក មនុស្សវណ្ណាហាក់យល់អត្ថប្រយោជន៍នៃ
ទឹកចិត្តរបស់មហាត្មតន្ត្រី ដែលចង់ទាញសតិសម្បជញ្ញៈមនុស្សទាំង
អស់ពីការក្រខូតនៃលទ្ធិប្រកាន់វណ្ណៈ ។ ប្រតិបត្តិប្រឆាំងតទល់នឹង
ទ្រឹស្តី លោកតន្ត្រីបានកើតមានជាញឹកញយណាស់ដែរ ពីប្រភពពួក
ព្រាហ្មណ៍ និងពួកមហារាជា តែគុណធម៌របស់លោកតន្ត្រីត្រូវគេនាំគ្នា
ធ្វើតាមជឿតាមតាំងពីកាលវេលានោះមកដែរ ។

អហិង្សា របស់មហាត្មតន្ត្រីក្នុងការវិលាយវណ្ណបានសម្រេចជា
ផ្នែកយ៉ាងល្អ គឺជានៅតាមអាគារសិក្សារដ្ឋនិងឯកជនដែលពិដើម-

បើកទ្វារឱ្យតែវណ្ណះបីមានក្សត្រ ព្រាហ្មណ៍ និងវៃស្សនោះ ក៏ចាប់ទទួល
 ត្រកូលសូទ្រឱ្យចូលសិក្សាមួយដូចគេឯងដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀតព្រះវិហារ
 ដែលសូត្រត្រកូលគោរពបូជាលែងឱ្យមានចែកជាសង្កាត់ ជាក្រុម
 ដោយឡែកដូចកាលពីពេលមុនទៀតហើយ ។ ឯចំណែកបទបញ្ជា
 ដែលចាត់ឱ្យពួកត្រកូលសូទ្របោសសំអាត លាងព្រះវិហារចំនួនបីថ្ងៃ
 មុនចូលទៅថ្វាយបង្គំព្រះក៏ត្រូវតែទាមទារឱ្យលប់ចោល ។ វាក្មេង
 ត្រកូលសូទ្រអាចបញ្ចេញយោបល់របស់ខ្លួន ក្នុងទីប្រជុំជុំវាបានដោយ
 គ្មានការគោរមឃាត់ ពីសំណាក់វាក្មេងដូចគ្នាឱ្យតែគេមើលឃើញថាការ
 បញ្ចេញយោបល់នេះ សមហេតុផលទៅតាមនាទីរបស់ខ្លួន ។

ប្រតិកម្មជាច្រើនបានកើតឡើងពីសំណាក់ បញ្ជាវិន្ទដូចគ្នានិង
 ពីសំណាក់ពួកមហាវាជាដែលយល់ថាសកម្មភាពរបស់មហាត្ថៈគន្ធិនឹង
 មានគោលដៅទៅកាន់ការបោះបង្គោលរំលោភរំលោភនៃច្បាប់ចម្រើន ។

លោកស្តង់ហ្វឺលីយ៉ូស្តា (JEAN FILLIZAT) បានកោស
 ថា ÷

« គឺដោយសារទស្សនអហិង្សា (NON - VIOLENCE)
 របស់មហាត្ថៈគន្ធិនេះហើយ បានជាគេសំគាល់ឃើញមានឃាតករតាម
 សម្លាប់មហាត្ថៈជាញឹកញាប់ តែគេសង្កេតឃើញមានគេឃ្នាំចាំការពារ

លោកគន្ធី ពិសំណាក់ជនពាលដោយយល់ថា រូបលោកធ្វើឱ្យគេលំបាក
និងតាមជួយការពារទាំងយប់ទាំងថ្ងៃនោះ លោកក៏សម្រេចចិត្តថានឹង
ចាកចោលទីកន្លែងដ៏ឆ្ងាយដើម្បីធ្វើដំណើរទៅកាន់ទ្វីបអាហ្វ្រិក ក្នុងមួយ
រយៈពេលសិន ។

តាមកំពូលដោយ សេវាវិត្តភាព

ឆ្នះលេខ ១៩០ អី ផ្សារអូរឫស្សីចាស់ (ផ្លូវសុភមង្គល)
មានទទួលវាយអត្ថបទ សៀវភៅសិក្សាគ្រប់ប្រភេទ

ទិស្សុទ្ធិវិជ្ជាអភិវឌ្ឍន៍ដោះអាទ្រ្មិតខាងត្បូង

មានមនុស្សច្រើនណាស់ ដែលបានស្គាល់មហាត្មះគន្ធីតែ សំបកក្រៅ ។ កិច្ចការទាំងឡាយរបស់ប្រជាជនឥណ្ឌាក្នុងសម័យនោះ បានត្រូវឥទ្ធិពលចក្រព័ត្រនិយមមកពីក្រៅប្រទេស ចូលទៅឈ្លានបាន ព្យាប្បិសិទ្ធិដល់ជម្រកនៃប្រមាត់បេះដូង ។ ប្រទេសកើតចលាចលរិក វរ, កល្យាណពុំបានប្រកាសអាសន្ននៃខាងក្រៅប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងដុត មោលការស្រែកឃ្លានទុរ្តិត្យខ្មោចផ្សា នៅក្នុងដែនដីឥណ្ឌាទាំងមូល ថែមទៀតផង ។ ពួកបញ្ជាវិនៃថែលឃើលឃើញច្បាស់នូវសភាពព្រៃផ្សៃ របស់សត្រូវ តាមរយៈសកម្មភាពផឹកប្រមាណបាននាំគ្នាស្រែកបង្ហូរ, ទូងស្ករវាយឃ្លោះបង្ហើលសម្បជញ្ជះអ្នកស្នេហាជាតិ គ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈ ឱ្យស្ទុះភ្ញាក់ឡើងគ្រប់គ្នាកាន់ដំបងលំពែងវាយ បំបែកក្បាលសត្រូវរួម ដែលមានគំនិតចង់លេបទឹកដីរបស់ម្ចាស់ស្រុក ។ មហាត្មះគន្ធីស្ថិតក្នុង សភាព ចង្រៀតចង្រលង់កហាក់ដូចជាពុំចង់បែកឃ្លាតពីភូមិកំណើត របស់ខ្លួនបន្តិចសោះឡើយ ។

ក្រោយដែលបានសូត្រចម្រើ នៅពេលល្ងាចរួចប្រែប្រួលច្បាស់

ហើយ លោកក៏ចាប់សរសេរសំបុត្រទុកឱ្យមិត្តភ័ក្ត្ររបស់លោក ដើម្បី
ជាដំណឹងដល់មិត្តភ័ក្ត្រទាំងនោះពីការបែកឃ្នាតរបស់លោកនៅពេល
នេះ ។

លុះសរសេររួចហើយមហាត្នះ ក៏កាន់យកទៅផ្ញើនឹងយុវ
និស្សិតម្នាក់ឈ្មោះ « ចន្ទ្រ - បុស្ស » ដែលធ្លាប់បានទទួលការសិក្សា
អក្សរសាស្ត្រទស្សនវិជ្ជាជាញឹកញយនៅអាស្រមរបស់លោក ។

លោករូមាំង រ្យឡង់ កំពូលអ្នកសរសេរដើរប្រវត្តិរបស់មហាត្នះ
គន្ធិបានពោលប្រាប់យើងថា ÷

« សេចក្តីសំបុត្ររបស់មហាត្នះគ្មានអ្វីជាការអាទិកំបាំងសម្រាប់
ផ្លូវនយោបាយរបស់ឥណ្ឌាក្នុងសម័យនោះទេ តែគេបានប្រទះឃើញនៅ
ក្នុងន័យ នៃសំបុត្រនោះពីមនោសញ្ចេតនារបស់ទស្សនវិទូម្នាក់ ដែល
ស្រឡាញ់មិត្តភ័ក្ត្រ និងប្រទេសជាតិជាងជីវិតខ្លួនទៅទៀត »

លោករូមាំង រ្យឡង់ពោលថែមទៀតថា ÷

« សំបុត្ររបស់មហាត្នះគន្ធិ បានត្រកូលយុវនិស្សិត « ចន្ទ្រ-
បុស្ស » យកទៅប្រគល់ដល់ដៃមិត្តភ័ក្ត្រ របស់លោកហើយដែលមិត្ត
របស់មហាត្នះឈ្មោះតាកួរ (TAGORE) រក្សាទុករហូតមក ។

« ពេលវេលាជួនកាលមានតម្លៃស្មើ និង ភ្នំមាស ភ្នំពេជ្រ ដែលអ្នកប្រាជ្ញចាត់ទុកថាពុំអាចកាត់តម្លៃបាន » ក៏ប៉ុន្តែជួនកាលពេល វេលានេះវា មានតម្លៃពុំបានស្មើនឹងតម្លៃ រូបសាស្ត្រសំបុត្រមួយផង !! នេះជាគំនិតរបស់មិត្តភ័ក្រមហានុះគន្ធិត្រាដែលប្រាត់ប្រាស ហើយ ដែលគេពុំបានលាត្នាទៅវិញទៅមកនៅត្រាប្រកាយបង្កស់ ។

លោកតាត្មូវ់ឱបសំបុត្ររបស់មហានុះ ទុកនៅក្នុងដើមទ្រូង ពេលជាទិព្វ, សំបុត្រនេះលោកបានយកមកអាននៅនិកាសដែលមាន បញ្ហាអ្វីមួយពិបាកដោះស្រាយចោទមកលើលោក ។

តាមពាក្យរបស់លោកតាត្មូវ់ (TAGORE) ដែលបានបក ស្រាយនៅចំពោះប្រិយមិត្តទាំងឡាយរបស់លោក ក្នុងនិកាសឈាបន កិច្ចសាកសព្វ ចាងហ្វាងសារពតិមានម្នាក់ដែលស្លាប់ដោយសត្រូវលួច ធ្វើឃាត លោកតាត្មូវ់ថ្លែងថា៖

« ខ្ញុំពុំបាននៅដាំព្រឹក្សាទេ បរិច្ឆេទ តែងសេចក្តីក្នុងសំបុត្រ របស់លោកហាក់ធ្វើអោយភ្ញាក់ស្ងើត ខ្ញុំសំរើល្អដល់ហោតិដ៏ល្អមួយ ដែលពុំត្រូវការ « ប្តីប្រពន្ធគ្រប់គ្រងនីយ្យិក » រើសិនជាបានកបប្រសើរ មែន, ខ្ញុំជឿថាគេប្តីក្របីប្តីមួយស្រីម្នាក់, ព្រោះថាលទ្ធិមិនតម្រូវ ត្រូវការស្តាប់ហើរ » (LANGON VIOLENCE N'A PAS BESOIN

D'AILLES)

ក៏ប៉ុន្តែការអត់ធ្មត់របស់លទ្ធិនេះ ពុំបានប្រើពេលឱ្យអស់
កំណត់រហូតដល់ទៅបើកដៃឱ្យស្តេចមគ្គុរាជអន្តងព្រលឹង ឬបោះដៃ
មកឈោងចាប់ទាន់ឡើយ !

គោលការណ៍សំខាន់ៗ នៃលទ្ធិនេះមានមាតិកាសំរាប់ដើរជា
កំណត់ណាស់, ខ្ញុំជឿថាបើយើងហ៊ានអនុវត្តនូវគំរោងការនេះយើង
មានមិត្តដ៏ល្អមួយ ជាដ៏ខ្លាំងដល់យើងព្រោះថាបើគេ (មហាច្នះគន្ធិ) ពុំ
បាននៅជិតយើងក៏ពិតបែនក៏ប៉ុន្តែសម្លេងគេ, ទឹកចិត្តគេនៅពិតយើង
ដារាប » ។

លោកតាត្រូវនិយាយដល់ត្រីបវត្តនេះ ក៏បញ្ចេញសំបុត្ររបស់
មហាច្នះគន្ធិឱ្យមិត្តលោកទាំងអស់គ្នា ដែលនៅទីនោះអាចប្តូរកម្រង
គ្រប់គ្នា ។ សេចក្តីក្នុងសំបុត្ររបស់មហាច្នះគន្ធិបានត្រូវលោករុក្ខ
យកមកបកប្រែក្នុងទស្សនាវដ្តីប្រុងអាស៊ី (FRANCE ASIE) ហើយ
មានគំនិតខ្លះបានចូលលាយទុំទៅនឹង ទស្សនវិជ្ជាផ្ទាល់របស់លោក
តែម្តង ។

សេចក្តីក្នុងសំបុត្រមានដូចតទៅនេះ ÷

« ពេលនេះខ្ញុំពុំអាចនឹងជំរាបមិត្តទាំងអស់ ឱ្យសព្វគ្រប់ពីបុព្វ

ហេតុដែលធ្វើឱ្យខ្ញុំលាមិត្តមួយរយះពេលសិនបានទេ ខ្ញុំជឿថាមិត្តបាន
ដឹងជាងខ្ញុំទៅទៀត ពីរឿងដែលអ្នកកាន់ការប្រទេសយើង (ឥណ្ឌា)
សម្រេចអោយគេតាមចាប់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំពុំខ្លាចគុកទេ ! ខ្ញុំស្រឡាញ់គុក
ណាស់ព្រោះទីនោះខ្ញុំបានជួបប្រទះនិងទិដ្ឋភាពប្លែកៗ ដែលពិភព
លោកបច្ចុប្បន្នសន្មតថាជា (កន្លែងសម្រាប់ផ្សាំងមនុស្ស ។ (LIEU
OU L'ON DOMPTE LES FAUTIFS)

ខ្ញុំស្តាយប្រទេសឥណ្ឌាជាងខ្ញុំស្តាយជីវិតខ្ញុំទៅទៀត បើប្រទេស
ឥណ្ឌាពុំបានសេរីភាព ឯករាជ្យ សន្តិភាពទេ ខ្ញុំនឹងពុំព្រមផ្លាសវិចារណ
ញ្ញាណ ដែលខ្ញុំបានសម្រេចថានិងអនុវត្តនោះឡើយ ។ មិត្តទាំងអស់
បាននាំឱ្យខ្ញុំប្រើកម្លាំងដើម្បីតបតនឹងសត្រូវ ខ្ញុំពុំបានបដិសេធនូវគំនិត
ទាំងនេះទេ ព្រោះ ÷

« គេប្រើកម្លាំងដើម្បីទប់ក្បាលរថភ្លើង » ក៏ប៉ុន្តែខ្ញុំយល់ថា ÷

« ការធ្វើ កុំឱ្យក្បាលរថភ្លើងដើរខុសគ្នា ប្រសើរជាង ការទំទប់
កម្លាំង ដ៏មហិមាណៃក្បាលត្រឿងចក្រនេះ »

ខ្ញុំសម្រេចថានិងធ្វើដំណើរ ចូលទៅរស់ក្នុងស្រុកនោះ
(អាហ្វ្រិកខាងត្បូង) ព្រោះខ្ញុំដឹងថាមានមនុស្សប្រមាណជាងដប់ម៉ឺន
នាក់កំពុងត្រូវមនុស្សដូចគ្នាជិះជាន់ ។ បើខ្ញុំសម្រេច ឬពុំបានសម្រេច

បំណងយ៉ាងណា សូមឱ្យមិត្តទាំងអស់គ្នាដោះស្រាយវិបត្តិប្រទេស
ឥណ្ឌាតាមទស្សនអហិង្សា ទស្សនដែលមហាបុរសនៅឥណ្ឌាជំនាន់មុន
បាន = ធ្លាប់យកមកប្រើប្រាស់នៅលើដីចាស់នេះ ។ សូមអោយមិត្ត
ពិចារណាថា ប្រទេសឥណ្ឌាពេលនេះពុំបានស្ថិតនៅលើកិត្តិសព្ទដូចជា
សរសរថ្មព្រះបាទអសោក (ASOKA) ការពារដោយសីហានោះ
ឡើយ ដូច្នេះគោរក្ខកម្មបានពីងផ្នែកទាំងស្រុង ទៅលើទឹកចិត្តដ៏ត្រជាក់
របស់ក្មេងកង្វាល និងវាលស្មៅខ្ចីនោះឯង ។

លុះអានសេចក្តីសំបុត្ររបស់មហាត្ថចប់កាលណា គេម្នាក់ៗ
ហាក់ដូចជាមើលឃើញជើងមេឃថ្មីមួយដែលត្រូវយកមកដោះស្រាយ
គ្រប់គ្នា ។

សូមជំរាបថា ក្រោយពេលដែលមហាត្ថត្ន្រីធ្វើដំណើរចាក
ចោលដីឥណ្ឌាទៅ គេសង្កេតឃើញមានកើតគំរោងការថ្មីមួយនៅគ្រប់
ច្រកល្អិតនៃទីប្រជុំជននានា ។ អ្នកដែលដឹកនាំគំរោងការនេះគឺនិស្សិត
« ចន្ទ្រ- បុស្ស » ដែលជាសាវ័កផ្ទាល់របស់មហាត្ថត្ន្រីតែម្តង ។ រដ្ឋការ
អង់គ្លេសបានប្រើគ្រប់មធ្យោបាយ ដើម្បីទប់ទល់និងប្រតិកម្មនេះដោយ
រូប្ណមជាមួយនិងមហារាជា (MAHARAJA) ឥណ្ឌាទាំងឡាយ ។

យើងក្រឡេកមើលសកម្មភាពរបស់មហាត្ថៈត្ន្រីម្តងវិញ ។ នៅ

ឆ្នាំ ១៨៩៣ នាទីក្រុងអាហ្វ្រិកមួយឈ្មោះក្រុងប្រេតូរីយ៉ា គេមើលឃើញ
 មនុស្សម្នាក់ ប្រដាប់ដោយសំពៀកបំពាក់សសុន្តូងើរដោយជើងទទេ,
 ពីទីមួយទៅទីមួយសព្វគ្រប់ត្រកល្ហកនៃទីក្រុង ។ មនុស្សដែលនេះ
 ជួនកាលមានការិយាល័យធ្វើការនៅក្នុងមហាវិទ្យាល័យនានា ជួន
 កាលទៀតមាននាទីជាអ្នកទទួលបោះពុម្ពសៀវភៅ ឬសារព័ត៌មាន
 ជួនកាលទៀត មាននាទីជាអ្នកជួយផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកកាន់រដ្ឋនានា
 ក្នុងក្រុង ។

នៅលើគ្របសៀវភៅផ្សេងៗ ដែលច្រើនស្តីពីបញ្ហានយោបាយ
 និងសាសនា គេតែងបានឃើញរូបមនុស្សនេះត្រឹមពាក់កណ្តាលខ្លួន
 លំអក្របខាងក្រៅ ។

ជននោះជាមហាត្ថៈគន្ធិ, លោកជាមនុស្សមានមាឌស្តម តែ
 ធ្វើការឥតចេះហាត់ ។ នៅផែនដីអាហ្វ្រិកមហាត្ថៈ មានមុខងារច្រើន
 យ៉ាងនិងបំពេញ ។ លោកជាអ្នកសារព័ត៌មាន ជាវាគ្មិនសម្រុះសម្រួល
 វិបត្តិអាហ្វ្រិក រវាងជាតិស្បែក ស និង ស្បែកខ្មៅ លោកជាគ្រូបង្រៀន
 នៅមហាវិទ្យាល័យ ជាបច្ចុប្បន្នលក់ទស្សនាវដ្តីផ្សេងៗ ជាសមាជិក
 សហគ្រិនសំណងរបស់រដ្ឋការអាហ្វ្រិក ជាគ្រូហ្មខាងវិធីព្យាបាល
 សាមញ្ញ និងជាហោរាសាស្ត្រដ៏ចំណាន ។ តាមសំដីរបស់លោក

OURSEL ថា «មហាត្ថៈគន្លឹជាគ្រូទាយខាងក្បួននព្វគ្រោះ ប្រចាំថ្ងៃ យ៉ាងសក្តិសិទ្ធិ តែលោកពុំមែនជាហោរាដើរ = ទស្សន៍ទាយជា សាធា រណ៍នោះទេ ។ ពេលណាទំនេរលោកតែងពន្យល់ពីក្បួនទាយ នវគ្រហ (NAVAGRAHA) ដែលនិយាយពីដំណើរផែនដី ឬដំណើរពិតខាង អវកាលទាក់ទងទៅនឹងសាសនានានាក្នុងគម្ពីរវេទ អោយសមាជិក គ្រូសារអ្នកផ្ទះស្តាប់ ។

យើងសូមជម្រាបថាមហាត្ថៈ បានរស់នៅជាមួយមិត្តលោក ម្នាក់ ដែលធ្លាប់ស្គាល់ទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមកខាងផ្លូវជំនួញនៅ ឥណ្ឌា ហើយដែលធ្លាប់ចូលរួមធ្វើកុប្បកម្មជាមួយគ្នាទល់នឹងមហា រាជានៅបង់ហ្គាល (BENGAL) ។

នៅទីនោះមហាត្ថៈបានងើបឈរយ៉ាងសកម្ម ប្រឆាំងនឹងរដ្ឋ ការអាហ្វ្រិក ដែលដម្លើងប្រាក់ពន្ធដារ ទៅលើប្រជាពលរដ្ឋស្បែកខ្មៅ ។ លោកបានសុំទាមទារដល់អ្នករដ្ឋការក្នុងទីក្រុង ពីបញ្ជាប្រាក់បៀវត្ស ដែលជនជាតិឥណ្ឌាស្បែកខ្មៅបានទទួលពីសំណាក់អង្គការរដ្ឋ និង អង្គការឯកជននានាក្នុងទីក្រុង ។

សូមជម្រាបថាពួកឥណ្ឌាស្បែកខ្មៅមានចំនួនរាប់ម៉ឺននាក់ បាន រស់នៅក្នុងប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ពួកនេះពុំបានទទួលសេរីភាពដូច